

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

<https://www.naiu.kiev.ua/>

**КАФЕДРА ЮРИДИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОФЕСІЙНА
ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО»
Professional Psychological Training of a
Police Officer**

Дисципліна для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітнього ступеня бакалавра в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Статус дисципліни – вибіркова;
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський);
Ступінь вищої освіти – бакалавр;
Галузь знань – 08 «Право»;
Спеціальність – 081 «Право»;
Освітньо-професійна програма – Право;
Форми здобуття вищої освіти – денна;
Мова викладання – українська;
Форма підсумкового контролю – залік

Охріменко Іван Миколайович,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=bawVT7UAAAAJ&hl=ru&authuser=1>
(044) 520-08-89

k015@naiu.kiev.ua

Консультації:

Очні: у форматі співбесіди кожної середи тижня (упродовж 14.30-16.00)

Онлайн: електронною поштою, Пн-Пт з 08:00 до 16:30

Сторінка навчальної дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС:

<https://www.naiu.kiev.ua/zagalnoakademichni-kafedri/kafedra-yuridichnoyi-psihologiyi.html>

Стислий опис навчальної дисципліни

В Україні відбуваються перетворення, що спрямовані на підвищення ефективності правоохоронної та правозастосовної практики. Успішність цих перетворень багато в чому залежить від становлення системи виховної і соціально-психологічної роботи з особовим складом та її подальшого розвитку. Сучасний її етап в цілому можна охарактеризувати як такий, що перебуває в стадії розвитку.

Серед особового складу працівників поліції непоодинокими є випадки надзвичайних подій та порушень службової дисципліни, зловживання службовим становищем, а також пияцтва, брутальності при взаємодії з населенням. Все це прояви не тільки об'єктивного складного становища в поліції, але й прорахунків у підборі, психологічному супроводженні, професійній підготовці та вихованні кадрів. Звідси *предметом* вивчення навчальної дисципліни «Професійна психологічна підготовка поліцейського» є психологічні закономірності та механізми опосередкування професійної діяльності поліцейського, система знань, вмінь й навичок, необхідних для формування професійного досвіду та самовдосконалення особистості.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Професійна психологічна підготовка поліцейського» є озброєння здобувачів вищої освіти системою знань, вмінь і навичок, необхідних для формування професійного досвіду та самовдосконалення особистості. Вивчення даного курсу надає можливість здобувачам вищої освіти оволодіти системою науково-психологічних знань щодо особливостей здійснення професійної діяльності поліцейського, застосування методів і прийомів її організації, визначення напрямів набуття професійного досвіду.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Професійна психологічна підготовка поліцейського» є створення умов для опанування здобувачами вищої освіти знань, вмінь та навичок практичного використання психологічних механізмів щодо ефективної комунікації поліцейського з різними категоріями громадян та у різних ситуаціях службової діяльності; забезпечення особистої безпеки під час вирішення оперативно-службових завдань; саморегуляції психічних станів та організації професійної поведінки.

Формат навчальної дисципліни. Очний (offline).

Тривалість. 90 годин / 3 кредити ECTS.

Поточний контроль. Поточні контрольні роботи, тестові завдання.

Підсумковий контроль. Залік

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Інформаційні та комунікаційні технології», «Юридична психологія».

Постреквізити: «Кримінальне право», «Адміністративне право», «Кримінологія», «Криміналістика».

Перелік компетентностей відповідно до освітньо-професійної програми

За результатами опанування навчальної дисципліни «Професійна психологічна підготовка поліцейського» здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ступеня вищої освіти бакалавра набувають інтегральну, загальні та спеціальні компетентності.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9. Здатність працювати в команді.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
- СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Результати навчання з дисципліни “Професійна психологічна підготовка поліцейського”:

- РН1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.
- РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
- РН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
- РН20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
- РН22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Результати навчання. У відповідності до вимог освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти після закінчення курсу повинні:

знати:

- загальну характеристику професійної психологічної підготовки, вимоги до професійної психологічної підготовленості поліцейських, структуру професійної психологічної підготовленості та її основні компоненти;
- особливості формування професійно значущих якостей поліцейських (професійної спостережливості, оперативної пам'яті, професійного мислення тощо);
- психологічні закономірності професійного спілкування працівників поліції, в тому числі, у професійно складних ситуаціях та під час вирішення службових завдань;
- психологічні чинники, які зумовлюють вибір ефективної тактики поведінки в небезпечних та екстремальних ситуаціях;
- методичні засади, види та техніку психічної саморегуляції.

вміти застосовувати:

- методи візуальної психодіагностики, навички ідентифікації емоцій за експресією обличчя та особливостями поведінки людини;
- тактику встановлення психологічного контакту, навички невербальної передачі та розпізнання інформації; навички взаємодії при спілкуванні з малими і

великим групами людей, втручання в наявну конфліктну ситуацію (зменшення емоційної напруженості, встановлення ініціатора, посередницькі дії тощо); навички ефективної комунікації в екстремальних ситуаціях;

➤ навички оцінювання належності людини до кримінального середовища; діагностики поведінки особи, яка знаходиться у небезпечному стані; прийоми вияву агресивних станів і намірів людини чи групи, впливу на них.

➤ методики психічної саморегуляції, самооблізації і самоконтролю.

Формат навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Професійна психологічна підготовка поліцейського» проводиться в денному форматі, має чітку структуру, завдання і систему оцінювання. Формами навчання є лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота, виконання поточних контрольних завдань, виконання тестових завдань, підготовка реферативних повідомлень. Оцінка якості засвоєння знань охоплює поточний контроль успішності, виконання самостійної роботи та складання підсумкового контролю у вигляді заліку.

Структура навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12 год.
семінарські заняття / практичні	14/18 год.
самостійна робота	46 год.

Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний / вибірковий
2023-2024	3	Право	2	вбірковий (В)

Схема навчальної дисципліни

Тема заняття, кількість годин план заняття, тези	Вид навчаль ного заняття	Необхі дне обладн ання	Ресурси в інтернеті, література	Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчального заняття	Перелік необхідних завдань, які мають виконати здобувачі на занятті	Бал (оці нки)	Пр имі тки
<p>Тема 1. Загальнотеоретичні засади системи психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських (2 год.) План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна характеристика професійної діяльності поліцейських. 2. Засоби формування професійно-важливих якостей поліцейських. <p>Тема 1. Загальнотеоретичні засади системи психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських (2 год.) План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оперативно-службова діяльність поліцейських. 2. Типові оперативно-службові завдання працівників поліції. 3. Професійна психологічна підготовка як засіб формування професійно-важливих якостей поліцейських. 4. Напрями системи психологічного забезпечення професійної діяльності поліцейських. 	Лекція	Ноутбук, проектор	<p>https://mon.gov.ua/ua https://www.naiuu.kiev.ua/ http://www.nbuu.gov.ua/ http://nplu.org/</p> <p>[3; 5; 7-9; 11; 16-17; 20, 23; 26-27]</p>	<p>Навчання впродовж життя; якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання; повагу людської гідності; захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насилля та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоду здоров'ю здобувача вищої освіти.</p> <p>Виконувати вимоги програми навчальної дисципліни, дотримуючись принципу академічної доброчесності; поважати гідність, права та свободи, законні інтереси усіх учасників освітнього процесу.</p>	<p>Засвоїти теоретичний матеріал</p> <p>Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змоделювати ситуації використання одержаних знань у практичній діяльності правоохоронця</p>	Від 2 до 5.	
<p>Тема 2. Психологічні особливості забезпечення особистої безпеки поліцейських (4 год.) План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характер і види екстремальних ситуацій. 2. Взаємозв'язок екстремальних ситуацій та особистості працівника правоохоронних органів. 3. Психологічне забезпечення особистої безпеки поліцейських <p>Тема 2. Психологічні особливості забезпечення особистої безпеки поліцейських (4 год.) План:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття екстремальної ситуації. 2. Особиста безпека працівника поліції: зміст. 3. Психологічні чинники особистої безпеки працівників 	Лекція		<p>https://mon.gov.ua/ua https://www.naiuu.kiev.ua/ http://www.nbuu.gov.ua/ http://nplu.org/</p> <p>[2-3; 7; 10; 16-17; 19-20; 23-27]</p>	<p>Отримання якісних освітніх послуг; поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо.</p> <p>Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу</p>	<p>Засвоїти теоретичний матеріал</p> <p>Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змоделювати ситуації використання одержаних знань у практичній діяльності правоохоронця</p> <p>Використовувати на</p>	Від 2 до 5.	

<p>поліції.</p> <p>4. Тривожність як чинник особистої безпеки поліцейського (діагностика та регуляція).</p> <p>5. Схильність до ризику як чинник особистої безпеки (діагностика та регуляція).</p> <p>Тема 2. Психологічні особливості забезпечення особистої безпеки поліцейських (6 год.)</p> <p>Питання для опрацювання:</p> <p>1. Типові екстремальні ситуації в діяльності поліцейських.</p> <p>2. Нервово-психічна стійкість як чинник особистої безпеки працівника поліції (діагностика та регуляція).</p>	<p>Практ. заняття</p>			<p>Навчання впродовж життя; якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання;</p>	<p>практиці заходи психодіагностики, психопрофілактики; вживати заходів з попередження хронічних психоемоційних напружень працівників, усувати вплив психотравмуючих чинників; формувати у працівників поліції знання, уміння та навички психологічної саморегуляції, емоційного самоконтролю у надзвичайних (стресових) ситуаціях.</p>	
<p>Тема 3. Ефективна комунікація поліцейських в екстремальних ситуаціях (4 год.)</p> <p>План:</p> <p>1. Характеристика професійного спілкування поліцейського.</p> <p>2. Комунікативні умови професійної взаємодії</p> <p>3. Технологія контактної взаємодії.</p>	<p>Лекція</p>		<p>https://mon.gov.ua/ua https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/</p> <p>[1-4; 6-7; 10-12; 15-18; 20-27]</p>	<p>Справедливе та об'єктивне оцінювання; виконання вимог освітньої програми.</p>	<p>Засвоїти теоретичний матеріал</p>	
<p>Тема 3. Ефективна комунікація поліцейських в екстремальних ситуаціях (6 год.)</p> <p>План:</p> <p>1. Цілі та завдання професійного спілкування.</p> <p>2. Характеристика методів візуальної психодіагностики.</p> <p>3. Тактика встановлення та розвитку психологічного контакту.</p> <p>4. Найбільш сприятливі умов комунікації.</p> <p>5. Сутність психологічного впливу на об'єкти професійної діяльності.</p> <p>6. Особливості комунікації поліцейського в екстремальних ситуаціях.</p>	<p>Семинар</p>				<p>Розвиток позитивної мотивації в комунікації, світогляду, комунікативних якостей особистості, толерантності до негативних ситуацій спілкування; дотримуватись етичних норм поліцейського, психогігієни та деонтології; здійснювати психологічну експертизу професійних рішень.</p>	<p>Від 2 до 5.</p>
<p>Тема 3. Ефективна комунікація поліцейських в екстремальних ситуаціях (8 год.)</p> <p>Питання для обговорення:</p> <p>1. Стадії та технології комунікативного процесу.</p> <p>2. Стратегії переговорного процесу.</p> <p>3. Психологічні умови успішності комунікації.</p> <p>Виконання практичних та ситуативних завдань</p>	<p>Практ. заняття</p>					

<p>Тема 4. Удосконалення вмінь та навичок взаємодії поліцейських з об'єктами професійної діяльності (2 год.) План: 1. Техніки професійної взаємодії поліцейського з об'єктами професійної взаємодії. 2. Моделі поведінки поліцейських в умовах взаємодії з громадянами. 3. Екстремальні чинники переговорного процесу.</p>	Лекція		<p>https://mon.gov.ua/ua https://www.naiu.kiev.ua/ http://www.nbuu.gov.ua/ http://nplu.org/ [1-4; 6-7; 15-16; 20; 22; 24-27]</p>	<p>Отримання якісних освітніх послуг; дотримуватися етичних норм тощо. Справедливе та об'єктивне оцінювання; виконання вимог освітньої програми.</p>	<p>Засвоїти теоретичний матеріал</p>	
<p>Тема 4. Удосконалення вмінь та навичок взаємодії поліцейських з об'єктами професійної діяльності (2 год.) План: 1. Психологічні техніки професійного спілкування працівника поліції при взаємодії з різними об'єктами професійної взаємодії. 2. Прийоми попередження та подолання психологічних труднощів при взаємодії з різними категоріями громадян. 3. Прийоми попередження та подолання психологічних бар'єрів.</p>	Семинар			<p>Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу.</p>	<p>Відтворити навчальний матеріал у межах плану</p>	Від 2 до 5.
<p>Тема 4. Удосконалення вмінь та навичок взаємодії поліцейських з об'єктами професійної діяльності (4 год.) Питання для обговорення: 1. Варіанти поведінки працівників поліції в умовах взаємодії з різними категоріями об'єктів професійної діяльності. 2. Психологічне забезпечення діяльності працівників поліції при веденні переговорів в умовах масових заходів. Виконання практичних та ситуативних завдань</p>	Практ. заняття				<p>У формі ролівої гри відтворюються ситуації професійної взаємодії. Вправлятися у проведенні діагностики проблемних ситуацій під час взаємодії з різними категоріями громадян: дієздатні потерпілі, особи зі зміненими станами свідомості, іноземці, діти й ін.</p>	

ОСНОВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Александров Д. О. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Ч. III : Психологічне забезпечення переговорної діяльності : навч.-метод. посібник / Д. О. Александров, Я. Ю. Кондратьєв. К. : Нац. акад. внутр. справ України, 2004. 104 с.

2. Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. Формування психологічної готовності працівників ОВС до дій в екстремальних ситуаціях затримання озброєного злочинця: наук.-практ. посібн. / за заг. ред. В.В. Коваленка. К.-Чернівці :Чернівецький нац. ун-т, 2013. 96 с.

3. Андросюк В. Г., Казміренко Л. І. Можливості та межі справлення психологічного впливу у правоохоронній діяльності. Юридична психологія та педагогіка. 2008. № 2. С. 82–93.

4. Барко В. І., Ірхін Ю. Б., Никифорчук Д.Й., Підюков П.П. Управління персоналом органів внутрішніх справ (психолого-педагогічний аспект): навч. посібник. К.: Київський юридичний інститут, 2005.

5. Використання психологічних знань у оперативно-розшуковій діяльності органів внутрішніх справ України за сучасних умов : навч.-практ. посіб. / Б. І. Бараненко, Д. О. Александров, І. М. Охріменко та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. А. В. Іщенка, д-ра психол. наук, проф. В. С. Медведєва. К. : ДНДІ МВС України, Х. : Мачулин, 2015. 322 с.

6. Кудерміна О. І. Психологія особи як суб'єкта правоохоронної діяльності: монографія. Чернівці: Наші книги, 2012. 415 с.

7. Професійне спілкування працівників Національної поліції : підручник / авт. кол. : Д. О. Александров, В. І. Барко, І. М. Охріменко [та ін.]; за ред. С. І. Яковенка. Одеса : Астропринт, 2017. 260 с.

8. Юридична психологія: підручник / Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та ін.: заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсеєва. Вид. 2-е, доопр. та доп. К. : КНТ, 2008. 352 с.

9. Юридична психологія: практикум / за заг. ред. Л.І. Казміренко. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. 190 с.

10. Fedorenko, O., Dotsenko, V., Okhrimenko, I., Radchenko, K., & Gorbenko, D. (2020). Coping Behavior of Criminal Police Officers at Different Stages of Professional Activity. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 11(2), 124-146. <https://doi.org/10.18662/brain/11.2/78>

Інформаційні ресурси

http://pidruchniki.ws/15840720/psihologiya/yuridichna_psihologiya_-_bochelyuk_vy

http://chitalka.info/pr4_15/pr4_15index.htm

<http://student-lib.net/index.php?page=0-631-632>

Технічне та програмне забезпечення/обладнання. Пакет програмних продуктів Microsoft Office; мультимедійний проектор, комп'ютер, інтерактивні дошки. Проведення занять з використанням мультимедійної установки, що надає ілюстративності під час висвітлення окремих прикладних аспектів професійної психологічної підготовки поліцейських.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання. Дисципліна «Професійна психологічна підготовка поліцейського» сформована та викладається відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ, яке було розроблено на основі українського та світового досвіду етичної нормотворчості. Даний документ затверджений Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 5 від 27.03.2018) та введений в дію наказом ректора Академії (наказ № 422 від 30.03.2018). Згідно його положень члени наукової спільноти у своїй діяльності керуються нормами та правилами етичної поведінки та професійного спілкування, зважають на принципи, цінності, норми, правила та умови дотримання академічної доброчесності.

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт					Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
Мах 60%					Мах 40%	Мах 100%
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Самостійна робота	Залік	
5	5	5	5	5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри юридичної психології від 21 грудня 2023 року, протокол № 9

Завідувач кафедри
юридичної психології

Підпис автора силабусу

Олена КУДЕРМІНА

Іван ОХРИМЕНКО